

דף מקורות לשיעורו של הרב יואב מלכא

מתוך הספר עין אי"ה למרן הרב קוק על מסכת ברכות פרק שישי

י.כ.

אמר רב"ח אריו"ח משום ר"י ב"ר אילעי, כא וראה מה כין דורות ראשונים לדורות אחרונים, דורות ראשונים שעשו תורתן קבע ומלאכתן עראי זו וזו נתקיימה בידם, דורות אחרונים שעשו מלאכתן קנע ותורתן עראי זו"ז לא נתקיימה כידם. יסוד השלוח, אפילו בעוה"ז, תלויה גם היא בתיקון המוסר הכללי והפרטי. כי בהיות האדם מוכתר במדות טובות ביראת ד' ובאמונה, הוא משתמר מהרבה דברים המכשילים את כחו ומכבידים עליו את סבל החיים, ומסתפק ג"כ בשמחה ונחת גם מהמעט שיזמין לו ד'. אבל בהיותו ממעט במוסר אז לא יאמר די בכמה שישגיג מההון, ומדותיו שנפגמות נוטות לתאוה העוברת גבול שמהרסת אשיות בריאותו ומולידה חלאים בו ובורעו. ע"כ גם אם יאסוף עושר, לא יספיק לו ולא ינוח לבבו ולא ימצא בהם קורת רוח שלמה. ע"כ דורות ראשונים שעשו תורתן קבע, והיא הדריכה אותם אל דרך המוסר האמיתי, ליראת ד' ולמדות טובות והגונות, ומלאכתן עראי, זו וזו נתקיימה בידם, כי המעט הספיק להם בהיותם בעלי מדות יקרות וגופם הי' בריא ונפשם שמחה בעמלם. דורות האחרונים, שעשו מלאכתן קנע, שהדאגה על החומריות מלאה את לבבם ולא הניח מקום ראוי לדאגות המוסריות, ותורתן עראי, זה וזה לא נתקיימה בידם, כי נתקלקלו המדות ומנוחת הלב נטלה, ולא יאמר די בקיבוץ רכוש רב, ולא ימצא קורת רוח בעולם בכל קניניו. א"כ גם הרב שהוסיף לקנות ע"י ריבוי הזמן לא התקיים בידו, כי לא יוכל למלא צרכיו שנתרבו כדי ערך תאות נפשו, וממילא נקרא באמת שזה וזה לא נתקיימה בידם. ועיקר שם עראי וקבע, אין תלוי כ"כ בזמן, כמו בהסכמת הדעת, שהדבר שמחזיק האדם לעיקר הוא קבע, גם שמשבות יעסוק בה מעט זמן.